

πνοὴ εἶναι ἤττον ταχεῖα καὶ ταπεινότερα ἐν καιρῷ ὕπνου, ἢ ἐγρηγορότος τινος, καὶ μάλιστα κατὰ τὰς πρώτας ὥρας, ὅπερ εἶναι σημεῖον ὅτι ὁ πνεύμων δὲν ἐνεργεῖ τοσοῦτον, ἐν ᾧ τις ὑπνώττει, ἢ ὅσον ἐν ᾧ ἐγρηγορεῖ, ἐξ οὗ ἤθελε συναΐξει τις ὅτι οὐσῆς τῆς θέρμης εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀποτέλεσματος τῆς ἀναπνοῆς, τὸ ψύχος πολεμεῖ τὸν ἄνθρωπον μᾶλλον ὑπνώττοντα, ἢ ἐγρηγοροῦντα. Ἐπειτα δ' ἐπειδὴ ἡ ἐξαγωγή τοῦ φλέγματος, ἣτις ἐν γένει ἐπακολουθεῖ μετὰ τὴν ἐξέγερσιν μετὰ μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν, ἐμφανίζει οὐδὲν ἄλλο, ἢ ὅτι ὁ πνεύμων ἐπαναλαμβάνει ἀπ' ὀλίγου ὀλίγου τὴν ἦν περ ἀπώλεσεν ἐν καιρῷ ὕπνου δύναμιν.

Ἀκολουθεῖ δ' ὅμως τὸ ἀνάπαλιν εἰς τὸν ἐγκέφαλον καὶ εἰς τὰ γεννητικὰ ὄργανα τοῦ ἀνθρώπου: ὃ ἐστὶν ἡ λειτουργία αὐτῶν εἶναι ἰσχυρωτέρα ἐν καιρῷ ὕπνου, ἢ ἐγρηγορότος τινος, ὡς ἕκαστος ἀναγινώσκει τὸ πρᾶγμα ἐν ἑαυτῷ. Καθότι ἕκαστος καὶ μελετᾷ καὶ αἰσθάνεται δυνατωτέρως μετὰ τὸν ὕπνον, ἢ πρὸ τοῦ ὕπνου, καὶ πολλῷ πλεόν ἂν νυσάζῃ. Ἐτι δὲ καὶ οἱ κεκμηκότες ἐπαναλαμβάνουσι τὰς δυνάμεις αὐτῶν μᾶλλον ἐν καιρῷ ὕπνου, ἢ ἐγρηγοροῦντες. Πρὸς δὲ τούτοις αἱ κρίσεις καὶ αἱ μεταβολαὶ αἱ ἐπωφελεῖς τῶν ἀσθενειῶν γίνονται ἐν γένει ἐν καιρῷ ὕπνου μᾶλλον, ἢ ἐν ᾧ ὁ ἀσθενὴς ἐγρηγορεῖ.

334. Ἄν λοιπὸν, ἤθελεν εἰποῖ τις, καὶ ἡ αἰσθητικότης ἐν καιρῷ ὕπνου τινῶν μὲν μελῶν τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαθίσταται ἀψυχῆς διόλου (333), τινῶν δὲ ἐκχαυνοῦται, καὶ τινῶν αὐξάνεται . . . καὶ ἂν ἡ μὲν ἀπώλεια ἦναι περὶ τὰ ἄκρα, ἢ δὲ αὐξήσις ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, ὁρθῶς ἢ

θελε συνάξαι τις ὅτι ὁ ὕπνος εἶναι οὐδὲν ἄλλο, ἢ ἐπι-
κεντρισμός τις τῆς αἰσθητικότητος ἐκ τῶν ἄκρίων τῶν
νεύρων πρὸς τὴν πηγὴν αὐτῶν, εἴτε τὸν ἐγκέφαλον.

335. Πλὴν ἐπειδὴ καὶ διά τινα νόμον τῆς φύσεως
ἢ πληθώρα τῆς αἰσθητικότητος, ὡς ἕκαστος ἀναιερίβων ἐν
τῶν μελῶν αὐτοῦ ἤθελε πληροφορηθῆ, ἐκκαλεῖ πληθώ-
ρην αἵματος, ὡς θῶς ἤθελε συνάξαι τις ὅτι ἡ ῥοή τοῦ αἵ-
ματος πρὸς τὸν ἐγκέφαλον ἐν καιρῷ ὕπνου εἶναι μᾶλλον
ἀφθονώτερα, ἢ πρὸς τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ ἀνθρωπίνου σώ-
ματος. Ἐπειτα - ἢ ἀποπληξία, ἣτις ἐν γένει ἐπακολου-
θεῖ ἐν καιρῷ ὕπνου, καὶ ἣτις εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἐν τῷ
ἐγκεφάλῳ πληθώρης τοῦ αἵματος, εἴτε τῆς ὑπὸ τοῦ αἵ-
ματος καταθλίψεως τοῦ ἐγκεφάλου, τί ἄλλο ἐμφανίζει,
εἰμὴ ὅτι ἡ ῥοή τοῦ αἵματος, ἐν καιρῷ ὕπνου, εἶναι ἄ-
φθονος πρὸς τὸν ἐγκέφαλον, φειδωλή δὲ πρὸς τὰ λοιπὰ
μέρη τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος;

336. Ὡς ὅ,τε ἐπικεντρισμός τῆς αἰσθητικότητος ἐν
τῷ ἐγκεφάλῳ καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν ἀφθονώτερα ῥοή τοῦ αἵ-
ματος εἶναι ἐκ φύσεως. Καθότι ἡμεῖς βλέπομεν ἀπαξά-
παντας τοὺς κατοίκους τῆς γῆς, εἰς ἐκίστην περὶ τὴν
γῆν περιστροφήν τοῦ Ἡλίου: τουτέστιν εἰς 24 ὡρῶν διά-
στημα, νὰ ὑπνώττωσι καὶ νὰ ἐξυπνώσι. Πλὴν δίδονται
καί τινα αἷτια ἰξωτερικὰ, ἅπερ ἢ ἐκκαλοῦσι τὸν ὕπνον, ἢ
καὶ βιάσασθαι τὸν φέρουσι. Καθότι ὁ ἀπομαρτυρισμός
παντὸς αἰσθήματος, καὶ ἡ ἀπουσία πάσης ἰδέας θλιβεραῆς
ἢ χηροποιαῆς: ὃ ἐστὶ πάσης αἰτίας ἰκανῆς τοῦ νὰ διαφυλάξῃ
τὴν ψυχὴν εἰς ἐνέργειαν, ἐκκαλεῖ τὸν ὕπνον εἰς τὸν ἄν-
θρωπον. Ὁθεν ἢ σιωπὴ, τὸ σκότος τῆς νυκτὸς, ἢ μονό-

τους φωνή, τὰ ἀκατάληπτα νόηματα, καὶ ὁ μορμυρισμός, ἐκκαλοῦσι τὸν ὕπνον: ὁρῶσι ὡς θοροῦσι τὴν αἰσθητικότητα ἀπὸ τῶν ἀκρῶν τῶν νεύρων πρὸς τὴν πηγὴν αὐτῶν. Τοῦτο δ' αὐτὸ ἐκτελοῦσι καὶ τὰ χλιαρὰ, λουτρὰ, τὸ ὑπερβολικὸν ψύχος, καὶ ἡ γύμνασις τοῦ σώματος. Καὶ τὰ βρέφη βέβαια δὲν κοιμῶνται, εἰ ἄλλο τι σχεδὸν διὰ παντός, εἴμη δύνῃτε αἰ τῶν ἐξωτερικῶν αἰτιῶν ἐνέργειαι, εἴτε τὰ αἰσθη- ματα εἶναι πολλὰ ἀδύνατα, ἢ ὡς μηδὲν πρὸς αὐτὰ. Καθ- ὅτι ἐπειδὴ καὶ τὰ σφραγίσματα τῶν βρεφῶν εἶναι ἥττον ἐπιτήδεια, ἢ τῶν ἀνδρῶν εἰς τὸ νὰ βληθῇ εἰς παλμούς ὑπὸ τῶν ἐξωτερικῶν σωματίων . . . καὶ ἔτι ἐπειδὴ ὁ συνδια- σμός τῶν ἰδεῶν ἐλλείπει διόλου ἐξ αὐτῶν, πρόσθεσ ὅτι καὶ τὸ διάκενον τοῦ κρανίου αὐτῶν εἶναι σμικρὸν, τούτου ἕ- νεκεν δυσκολεύονται ἀπὸ τοῦ νὰ ἔχωσι κοινωνίαν τινα μὲ τὰ περίξ αὐτῶν ἀντικείμενα.

Τὰ ναρκωτικὰ ὅμως, ὡς τὸ ὄπιον καὶ τὰ ἔνζυμα ποτὰ, εἴτε ὁ οἶνος καὶ τὰ πνευματώδη ρεύσα, ὡς ἐνεργουῦντα πρῶτον εἰς τὸν στήμαχον καὶ δι' αὐτοῦ πρὸς τὸν ἐγκέφαλον, πρῶτον μὲν διεγείρουσι τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἐγκεφάλου, εἴτα μετ' ὀλίγον συγχέουσι τὰς λειτουργίας αὐτοῦ, ὡς νὰ αἰσθάνηται καὶ διανοῆται συγκεχυμένως, καὶ οὕτω φέρουσι βιαίως πρὸς τὸν ὕπνον εἰς τὸν ἄνθρωπον. διὰ τῆς ἀποστολῆς δηλονότι τῶν αἰσθητικῶν δυνάμεων ἐκ τῶν ἀκρῶν τῶν νεύρων πρὸς τὸν ἐγκέφαλον καὶ ταυτο- χρόνως τῆς πληθώρης τοῦ αἵματος. Κυρίως ὅμως βιαίως ὕπνος εἶναι ὁ πρὸ τῆς ἀπόπληξίας. Καθότι ἂν ἐκτεῖος πε- ρισσέως ρεύσῃ πληθώρη ρευσσοῦτινος εἰς τὴν διαχίτησιν τοῦ κρανίου, ἢ συμβῇ κατάθλιψις τοῦ ἐγκεφάλου,

ὑπὸ τοῦ κρανίου διά τινος πληγῆς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, τότε εὐθὺς ἐπακολουθεῖ ὕπνος, ὕπνος βίαιος, ὅστις δὲν τελειοῦται, ἀλλὰ μεταβάλλεται εἰς ἀποπληξίαν, ἢ ἡ ἰατρικὴ ἢ ἡ φύσις δὲν προλάβῃ νὰ ἀφαιρέσῃ τὰ αἷτια.

337. Ὡς ὁμῶς οἰδοῦνται αἷτια ἐξωτερικὰ, ἅπερ ἐκκαλοῦσι τὸν ὕπνον, οὕτω καὶ ἄλλα, ἅπερ τὸν ἀποβάλλουσι καὶ τὸν ἀπωθοῦσι. Καθότι πᾶν αἰσθητὸν ἠδονικὸν καὶ πᾶσα ἰδέα εὐφρόσυνος ἐφέλκουσα πρὸς ἑαυτὴν ἅπασαν τὴν προσοχὴν τοῦ αἰσθανομένου, ἢ διανοουμένου, ἀπομακρύνει ἀπ' αὐτοῦ τὸν ὕπνον. Τὰ πάθη ὁμῶς καὶ αἰθλιβεραὶ ἰδέαι ἔχουσι μείζονα τὴν ἰσχὺν, ἢ τὰ ἠδονικὰ ἀντικείμενα τοῦ νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἔλευσιν τοῦ ὕπνου εἰς τὸν ὠρισμένον χρόνον, οὕτινος φάρμακον ἢ ἰατρικὴ οἶδε, τὰ ναρκώδη βότανα. Ἔτι δ' ἡ ὑπερβολικὴ γύμνασις καὶ ὁ κόπος τοῦ σώματος ἀναχαιτίζει τὴν ἔλευσιν τοῦ ὕπνου, οὕτινος φάρμακον οἱ ἰατροὶ θέλουσι τὰ ποτὰ, τὰ πρασοτικά.

Ἡ ἐκ τῶν παθῶν ὁμῶς ζέρησις τοῦ ὕπνου συνεπιφέρει μεθ' ἑαυτῆς καὶ τὴν παντελῆ ἢ μερικὴν ἔλλειψιν τῆς χωνεύσεως τῶν φαγητῶν, ὅπερ βέβαια ἀποκαθίσταται σπέρμα πολλῶν ἐσομένων ἀσθενειῶν, ὅπερ δηλονότι εἶναι ἄλλο σημεῖον τῆς ἄκρας συμπαθείας τοῦ ἐγκεφάλου μὲ τὸν σόμαχον ἢ φρενητικὸν χῶρον (16). Καθότι ἐπειδὴ καὶ ὁ ὕπνος εἶναι ἰσχυροποίησις τοῦ ἐγκεφάλου (334), ἐπόμενον εἶναι ἢ ἀϋπνία νὰ ἦναι ἐκνεύρωσις αὐτοῦ καὶ ἀτονία. Ἄλλ'— ἢ ἀτονία τοῦ ἐγκεφάλου τί ἄλλο εἶναι εἰμὴ ἐλλάττωσις τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ πρὸς τὸν σόμαχον; Ἄλλ' ὅπου λείπει ἐνέργεια, ἐκεῖ ἄπεσι καὶ ἀντενέργεια. Ὡσε ἢ

αὐκνία εἶναι οὐδὲν ἄλλο, ἢ ἀπώλεια τῆς ἰσχύος τοῦ σώ-
μαχος, καὶ ἐχομένως βλάβη παντὸς τοῦ σώματος.

338. Ἡμεῖς ὅμως μέχρι τοῦδε ἐκτελέσαμεν οὐδὲν
ἄλλο, εἰμὴ ἐκθεσίν τινα τῶν φαινομένων τοῦ ὕπνου, χω-
ρίς νὰ ἐπιθέσωμεν χεῖρα ἐπὶ τὸν λόγον αὐτοῦ. Εἰδὲ καί-
τις θελήσῃ νὰ ἐφάψῃται καὶ τοῦ λόγου, οὗτος θέλει πλη-
ροφορηθῆ ἐντελέσματα ἐκ τῶν πραγμάτων, πόσον ἀπρόσιτον
εἶναι τὸ πρᾶγμα. Καθότι ὁ λόγος τοῦ ὕπνου ὑπῆρξε καὶ
ὑπάρχει πρόβλημα δυσήνιτου εἰς τὴν φυσιολογίαν, πρό-
βλημα προτεθέν μὲν εἰς διαφόρους καιροὺς, μετὰ δὲ
τὴν νομιζομένην λύσιν διαμεῖναν ὄχι ὀλιγώτερον, ἢ πρό-
τερον δεδεμένον. Πλὴν ἐπειδὴ καὶ ἡ σιωπὴ πάλιν εἶναι
μὴ ἐνέργεια εἰς τὸν ἄνθρωπον . . . καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶναι
φύσει ἐνεργητικὸς, ἕκαστος ἔθελε συνάξῃ ὅτι δὲν πρέπει
νὰ σιωπήσωμεν οὔτε περὶ τῆς τοῦ ὕπνου αἰτίας.

Ἡμεῖς εἶδομεν ὅτι διὰ νὰ γένη αἰσθημά τι εἰς ἡμᾶς
δὲν εἶναι ἰκανὴ μόνη ἡ προσβολὴ τῶν σωμάτων καὶ τὸ
ὑγιὲς τῶν αἰσθητηρίων, ἀλλ' εἶναι ἀναγκη καὶ ἐκ μέρους
τῆς ψυχῆς νὰ συνεισέλθῃ καὶ ἡ προσοχὴ (56), καὶ τού-
του ἕνεκεν ὕπου ἡμεῖς προσέχομεν οὐδέλως, οὐδὲλως
καὶ αἰσθανόμεθα.

Ἐπεὶ ἡμεῖς εἶδομεν ὅτι πραγματικῶς ἡ προσοχὴ δὲν
εἶναι ἄλλο τι, εἰμὴ ῥοὴ ῥευστοῦ τινος ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου
πρὸς τὸ αἰσθανόμενον αἰσθητήριον κατ' εὐθυβολίαν τοῦ
ἀντικειμένου (267), ἀλλέως δὲν ἦν λόγος ἐκ μυρίων ἐν
ταυτῷ ἐνεργούντων ἀντικειμένων πρὸς τὴν ψυχὴν τοῦ ὀ-
ρῶντος, ὁ ὀρῶν νὰ ὀρᾷ ὄχι πλεόν τοῦ ἑνός, καὶ πολλάκις
οὐδὲ ἐν, ἂν δηλ. ὀλοτελῶς προσέχῃ (56). Δοθέντος λοι-

πόν ἄπαξ τούτου: ὅτι δηλονότι ἕκαστον τῶν αἰσθημάτων
 ἀγοράζεται διά τινος ῥευστοῦ, ἐπόμενον εἶναι ἢ τούτου
 ποσότης, νὰ μὴν ἦναι ἀπειρος, ἀλλὰ πεπερασμένη, ὡς
 καὶ νὰ ὀλιγοσεύῃ, καὶ τέλος πάντων νὰ ἐξαυτληθῆται, εἰς τρό-
 πον ὅπου νὰ διαμένη ἀνεπιτηθεῖα πλέον τοῦ νὰ προσέχη
 ἢ ψυχῇ. Ἄλλ' ἡ ἀδυναμία τῆς ψυχῆς τοῦ νὰ προσέχη
 εἰς τὰς προσβολὰς τῶν ἔξωθεν σωμάτων, τί ἄλλο εἶναι,
 ἢ παῦσις τῶν αἰσθημάτων, ὅπερ ἡμεῖς ὠνομάσαμεν ὕ-
 πνον (330); ὡς ὁ ὕπνος γεννᾶται ἐκ τῆς ἐλαττώσεως
 τοῦ νευρικοῦ ῥευστοῦ, ὅπερ χρησιμεύει πρὸς ὑπαρξιν τῶν
 τε αἰσθημάτων καὶ τῆς κινήσεως (40). Ἄλλην ἐπειδὴ
 καὶ ὅπερ αἰσθάνεται, τοῦτο καὶ διανοεῖται (12) . . . καὶ
 ἐπειδὴ τὰ αἰσθήματα ἐκτελοῦνται διὰ δαπάνης ῥευστοῦ τι-
 νος, ἀνάγκη εἶναι νὰ ἐκτελῆται καὶ ἡ διάνοια διὰ δα-
 πάνης τοῦ αὐτοῦ ῥευστοῦ, ὡς δηλονότι ἢ τούτου δαπάνη
 νὰ συντείνῃ πρὸς ἔλευσιν τοῦ ὕπνου. Καθότι α' ἄντις
 προσέχη εἰς ἓν αἰσθητὸν, οὗτος ἀδυνατεῖ νὰ προσέξῃ εἰς
 νοητὰ, καὶ ἐξ' ἐναντίας ἂν προσέχη εἰς ἓν νοητὸν, οὗτος
 ἀδυνατεῖ νὰ προσέξῃ εἰς τὰ αἰσθήματα, ὅπερ ἰσοδυναμεῖ
 μὲ τὸ, ἑκάτερα ἐκτελοῦνται διὰ τοῦ αὐτοῦ μέσου. β'.
 Παρατηρεῖται ὅτι ἄντις σκεφθῆ μεγαλῶς, οὗτος ἀδυνατεῖ
 ὄχι μόνου νὰ ἐπακολουθῆ νὰ σκέπτηται, ἀλλ' οὔτε νὰ
 αἰσθανθῆ διακεκριμένως, ὅπερ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ, ἑκά-
 τερα ταῦτα ἐκτελοῦνται διὰ δαπάνης τοῦ αὐτοῦ ῥευστοῦ,
 ἀλλέως ἀνάγκη εἶναι νὰ ἀποδωθῆ ἢ μὴ ἰσχύς εἰς τὸ αἰ-
 σθανόμενον καὶ διανοούμενον, καὶ ὄχι εἰς τὸ δι' οὔ, ὅπερ
 εἶναι ἄτοπον. γ' Ἡμεῖς βλέπομεν ὅτι ἄντις νυσάζῃ: ὁ ἔστιν
 ἂν ἐλαττωθῆ τὸ δι' οὔ, οὔτις αἰσθάνεται καὶ διανοεῖται, καὶ

προσαχθῆναι νὰ προσέξῃ εἰς τὴν ἢ ἀπόκρισις αὐτοῦ θέλει εἶναι δὲν δύναμαι . . ἀφ' οὗ ὅμως ὑπνώσῃ ἄρκετὰ, δύναμαι, θέλει εἶναι ἢ ἀπόκρισις, καὶ προσέχει τῷ ὄντι καὶ μελετᾷ ἰσχυρῶς. Ὡς ἐπειδὴ καὶ ὁ ἄνθρωπος πρὸ μὲν τοῦ ὑπνου εἶναι μὴ ἰκανὸς καὶ πρὸς τὸ αἰσθάνεσθαι καὶ πρὸς τὸ διανοεῖσθαι, μετὰ δὲ τὸν ὑπνον ἰκανώτατος . . καὶ ἐπειδὴ τὸ αἰσθάνεσθαι καὶ τὸ διανοεῖσθαι ἔχει χρῆσαν ῥευστοῦ τινος, τοῦτου ἕνεκεν ὁ ὑπνος πρέπει νὰ γινώσκῃ αἴτιον οὐδὲν ἄλλο, εἰμὴ τὴν παντελῆ ἢ μερικὴν ἔλλειψιν τοῦ νευρικοῦ ἢ αἰσθητικοῦ ρευστοῦ.

339. Πλὴν τοῦτο ἤθελεν εἶναι τὸ πῶρρον καὶ ὄχι τὸ ἐγγύς αἴτιον τοῦ ὑπνου, ἐγγύς δὲ αἴτιον αὐτοῦ ἤθελεν εἶναι ἢ πληθώρα ἐντὸς τῆς κεφαλῆς τοῦ αἵματος. Καθότι τὸ νὰ ἐλαττωῖται ἕνεκα τῶν αἰσθημάτων καὶ τῆς διανοίας τὸ νευρικὸν ρευστὸν (338), ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ, ἢ δύναμις τῆς αἰσθητικότητος ἐκ τὰ πέρατα τῶν νεύρων καὶ συστέλλεται εἰς τὴν πηγὴν αὐτῶν, εἴτε τὸν ἐγκέφαλον. Ἐπειτα δὲ ἐπειδὴ, διὰ τινὰ νόμον τῆς φύσεως, ὁ πλεονασμὸς τῆς αἰσθητικότητος εἰς τι μέλος ἐκκαλεῖ τὸ αἷμα ἐκεῖ, τοῦτου ἕνεκεν πρέπει νὰ ἐπακολουθήσῃ ὑπνος εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ τὴν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ πληθώρην τοῦ αἵματος. Ὡς τὸ νὰ νυσάζη τις, ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ, ἐφθάρη ἢ ἰσότης τῆς ῥῆσος τοῦ αἵματος, καὶ ῥέει πρὸς τὸν ἐγκέφαλον μᾶλλον, ἢ πρῶτερον. Ἄλλ' ἢ ἐντὸς τῆς κεφαλῆς πληθώρα τοῦ αἵματος φέρει τὸν ὑπνον (335). Ὡς ὁ ὑπνος γινώσκῃ τὴν ἑαυτοῦ ὑπαρξιν ἐξ οὐδενὸς ἄλλου, ἢ ἐκ τῆς πληθώρης τοῦ αἵματος ἐντὸς τῆς κεφαλῆς.

Εἰς ἑπαίτης, εἰς τὸ Βαρίσιον, εἶχε μίαν τρύπαν εἰς τὸ κρανίον, χωρὶς αὕτη ποτὲ νὰ ὄσωθῇ. Ἡ ἐξωτερικὴ λοιπὸν κατάθλιψις τοῦ ἐγκεφάλου ἐμποιοῦσεν εἰς αὐτὸν διάθεσιν τινα :: ὁ ἐξιν ἐν ᾧ ἠϋξάνεν ἢ κατάθλιψις τοῦ ἐγκεφάλου, ἐκεῖνος ἀπ' ὀλίγου ὀλίγου ἐνεκροῦτο, καὶ ἔπιπτεν εἰς πρόσκαιρον ἀποπληξίαν. Καὶ — ὁ πολὺς δ' ὕπνος τῶν βρεφῶν τί ἄλλο ἐμφανίζει εἰμὴ τοῦτο αὐτό; Καθότι ἐπειδὴ καὶ τὰ ὄργανα τῶν βρεφῶν εἶναι ἀνεπιτήδεια πρὸς τὸ αἰσθάνεσθαι, καὶ πολλῶ πλέον πρὸς τὸ διανοεῖσθαι, ἐπόμενον εἶναι ἡσθητικότης αὐτῶν νὰ μὴν θέλη τὰ ἄκρα τῶν νεύρων :: ὁ ἐξιν νὰ σπύσῃ πρὸς τὸν ἐγκέφαλον, ἐνθα ἐκκαλοῦσα τὸ αἷμα νὰ προξενῇ τὸν ὕπνον.

340. Ἐπιτεταμένον ἐντεῦθεν ὅτι ὁ ὕπνος ἐδωρίσθη ὑπὸ τῆς φύσεως οὐδὲν ἄλλο, ἢ πρὸς ἀποξημίωσιν τοῦ ἐγκεφάλου τῶν ἐν καιρῷ τῆς ἐγρηγόρσεως ἀπολλυομένων δυνάμεων. Καθότι ἐπειδὴ καὶ ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται τε καὶ διανοεῖται διὰ τινος ῥευστοῦ (338) .. καὶ ἐν καιρῷ ἐγρηγόρσεως ὁ ἐγκέφαλος δαπανᾷ μᾶλλον τοῦ ἀποκτωμένου, ἀνάγκη ἦν νὰ δοθῇ χρόνος, καθ' ὃν ἡ δαπάνη νὰ ἦναι ἐλάσσων τῆς ἀποκτήσεως, καὶ οὗτος εἶναι, ἐν ᾧ τις ὑπνώττει. Γίνεται λοιπὸν καταφανὲς ἐντεῦθεν καὶ τὸ, διατι ὁ ἐγκέφαλος εἶναι ἰσχυρώτερος ἐν καιρῷ ὕπνου, ἢ ἐγρηγοροῦντός τινος (333). Καθότι ἐπειδὴ ἡ τροφή τε καὶ δύνάμις ἐκάστου μέλους γίνεται ὅχι ἄλλοθεν, εἰμὴ ὡς ἐκ τοῦ αἵματος .. καὶ ἐπειδὴ ἐν καιρῷ ὕπνου συσσελλομένη ἡ αἰσθητικότης εἰς τὸν ἐγκέφαλον ἐκκαλεῖ ἐκεῖ μᾶλλον τὸ αἷμα, ἐπόμενον εἶναι τότε ὁ ἐγκέφαλος νὰ γίνεταί ἰσχυρώτερος ἑαυτοῦ.

341. Δοθέντος λοιπὸν ἀπαξ ὅτι ὁ ὕπνος εἶναι ἀποτέλεσμα ἐλλείψεως ῥευστοῦ τινος, λέλυται καὶ ἄλλο τῆς φυσιολογίας πρόβλημα τὸ, ἂν ὁ ὕπνος εἶναι ἐκούσιος, ἢ μή. Καθότι ἂν ὡς ἐκ τῆς ἀτονίας τοῦ ἐγκεφάλου παύει ἢ ψυχὴ ἀπὸ τε τοῦ νὰ ἔχῃ πᾶσαν κοινωνίαν μετὰ τὰ ἔξωθεν σώματα καὶ ἀπὸ τοῦ νὰ κινή τὰ μέλη τοῦ ἰδίου σώματος, ἐπόμενον εἶναι νὰ ἐκτελῇ τοῦτο ὄχι αὐτοπροαιρέτως, ἀλλὰ βιαίως πως, ὅπερ ἰσοδυναμεῖ μετὰ τὸ, ὁ ὕπνος εἶναι μὴ ἐκούσιον. Ἐπειτα—τις δύναται νὰ ἀρνηθῇ ἔτι πολλάκις θέλων τις καὶ βιαζόμενος ἑαυτὸν νὰ γρηγορήσῃ, μύει τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀκουσίως καὶ ἀπολλύει πᾶσαν δύναμιν τοῦ αἰσθάνεσθαι; Ὡς καὶ ὁ Ἀριστοτέλης (α) τάττων τὸν ὕπνον εἰς τὰς μὴ ἐκούσιους κινήσεις, φαίνεται ὅτι ἐπέτυχε μᾶλλον, ἢ οἱ νεώτεροι τῆς ἀληθείας. Εἶναι ναὶ ἀληθὲς ἔτι δύναταί τις νὰ κοιμηθῇ ταχύτερα τοῦ ὠρισμένου χρόνου, ἢ νὰ ἐγρηγορήσῃ πλέον τοῦ εἰωθότος, ἢ νὰ συνειθίσῃ ἑαυτὸν νὰ ἐξυπνῇ εἰς τὴν τάδε ὥραν, πλην τοῦτο δὲν θέλει νὰ εἰπῇ ὅτι ὁ ὕπνος εἶναι ἐκούσιον, ἀλλ' ὅτι ἡ βούλησις ἔχει ἰσχύοντινα ἐπ' αὐτόν. Ἐτι εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἐκδιώκεται μὲν ὁ ὕπνος, ὅταν τις μάθῃ τι κινδυνώδες, πλην τοῦτο δὲν θέλει νὰ εἰπῇ ἔτι ὁ ὕπνος ἀδυνατεῖ νὰ καταλάβῃ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' ἔτι αἰτιάν τι

(α) Λέγω δ' ἀκουσίους μὲν τὴν τε τῆς καρδίας καὶ τὴν τοῦ αἵ-δοίου, φανέντος γάρ τινος πολλάκις, οὐ μέντοι κελείσαντος τοῦ νοῦ, κινουῦνται. Οὐχ ἐκούσιους δὲ, οἷον ὕπνον καὶ ἐγρηγορίαν καὶ ἀναπνοήν, καὶ ὅσαι ἄλλαι τοιαῦται εἰσιν. Ἐν τῷ περὶ κιν. τῶν ζώων κεφ. ια'.

ἰσχυρώτερον ἔβαλε τὴν αἰσθητικότητα εἰς ἐνέργειαν, πλὴν καὶ τοῦτο μέχρι τῆς φύσεως εἶναι ἀπαράβκτοι.

342. Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ ὁ ὕπνος εἶναι παῦσις τῶν τε αἰσθημάτων καὶ τῶν ἐκουσίων κινήσεων, καὶ ἐπειδὴ χαρακτηρ τοῦ ζώου εἶναι τὸ αἰσθάνεσθαι καὶ κινεῖσθαι, ἢν δυνατόν εἴς τινα νὰ ὑπολάβῃ τὸν ὕπνον παῦσιν ζωῆς οὕσης συνεχούς ἐνεργείας. Πλὴν τοῦτο δὲν ἔχεται ἀληθείας. Καθότι ἐπειδὴ καὶ τὸ πρῶτον ὄργανον τῆς ζωῆς, τὸν ἐγκέφαλον λέγω (ὑπερ ὀηλούσι διακνέμει τὴν ζωὴν εἰς τὰ λοιπὰ μέλη τοῦ σώματος), ἔχει μόνον εἶναι ἐνεργοῦν ἐν καιρῷ ὕπνου, ἀλλὰ καὶ μάλλον, ἢ ἐγρηγορότος τινος (333, εἰ καὶ εἰς τὰ ἔξω εἶναι ἀνεπαίσθητον, δῆλον ὅτι ὁ ὕπνος εἶναι ὄχι ἐλιγώτερον ἐνέργεια τῆς αἰσθητικότητος, ἢ ἡ ἐγρηγορσις. Καὶ ἡ διαφορὰ τούτων τῶν δύο καταστάσεων τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς ὑφίσταται ἐπ' οὐδενὸς ἄλλου, εἰμὴ ὅτι εἰς μὲν τὴν ἐγρηγορσιν ἡ αἰσθητικότης ἔχει τὴν ἀναφορὰν πρὸς τὰ ἔξω, εἰς δὲ τὸν ὕπνον, πρὸς τὰ ἔσω.

343. Ἄν ἔμως ἐκ τῆς θεωρίας μετέβαινέ τις εἰς τὴν πράξιν, οὗτος ἤθελεν εἰπεῖ ὅτι ὅσοι μεταχειρίζονται κατὰ κόρον τὰς διανοητικὰς αὐτῶν δυνάμεις, ὅ ἐστιν ὅσοι θαπανῶσι (ἂν ἦναι συγκεχωρημένον νὰ εἰπῇ τις) πολλὰ τὸ διανοητικὸν ρευστὸν, οὗτοι πρέπει νὰ κοιμῶνται ὄχι ὀλίγον, πρὸς ἀποζημίωσιν δηλονότι τοῦ πράγματος. β'. Ἐπειδὴ καὶ ὁ σόμαχος ἔχει μεγάλην συμπαθείαν μὲ τὸν ἐγκέφαλον, καὶ εἰς τὴν χώνευσιν διὰ νὰ ἐνεργήσῃσιν οἱ γαστρικοὶ χυμοὶ, ἔχουσι χρεῖαν ρευστοῦ αἰσθητικότητος.

πρέπει, ὄντος τοῦ σομάχου ἐμπεπλησμένου, οὔτε νὰ γρή-
 φη τις οὔτε νὰ μελετᾷ, ἀλλέως ἤθελε βαλθῆ εἰς ἀτα-
 ξίαν ἢ λειτουργία τῶν γαστρικῶν χυμῶν, ὅπερ, ὡς εἴ-
 πομέν, ἀποκαθίσταται ἀφεύκτως σπέρμα ἀσθενείας τινός
 (338). γ'. Ἐπειδὴ ὡς ἡ ἔλλειψις παντὸς πράγματος εἶ-
 ναι ἀμάρτημα, οὔτω καὶ ἡ ὑπερβολὴ, φρόνησις ἤθελεν
 εἶναι νὰ ἀποφεύγη τις τὴν πολυῦπνίαν. Καὶ ἰατροί τις,
 γνώριμος τοῦ Βοεράνη, ἠγάπα καθ' ὑπερβολὴν τὸν ὕπνον,
 καὶ ἦν ἔκδοτος εἰς αὐτόν. Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἐπέρασεν ἐν μέ-
 ρος τῆς ζωῆς αὐτοῦ εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ἀπώλεσε βαθ-
 μηδὸν τὸ λογικὸν αὐτοῦ, καὶ τέλος ἀπέθανεν εἰς τὸ
 νοσοκομεῖον τῶν μωρῶν. Ὡς ὡς ἡ ἀϋπνία, οὔτω καὶ ἡ
 ὑπερβολὴ τοῦ ὕπνου πρέπει νὰ ἦναι φευκτὸν εἰς τὸν ἄν-
 θρωπον.

344. "Ὅτι λοιπὸν ὁ ὕπνος εἶναι παύσις τοῦ αἰσθά-
 νεσθαι καὶ τῶν ἐκουσίων κινήσεων, ἐνεκα τῆς συσχολῆς τῶν
 αἰσθητικῶν δυνάμεων ἐκ τῶν ἄκρων τῶν νεύρων πρὸς τὸν
 ἐγκέφαλον, δυσκόλως ἤθελεν ἀμφιβάλαι τις. "Ἄν ὅμως
 καὶ ἐν καιρῷ ὕπνου ἡ ψυχὴ διανοῆται ἢ μὴ, τοῦτο, λέ-
 γω ἐγὼ, εἶναι ἐκ τῶν ἀδυνάτων προβλημάτων, καὶ ἔχο-
 μένως οἱ λόγοι οἱ ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν εἶναι ἐσερη-
 μένοι πάσης πιθανότητος, καὶ ἰδοὺ πῶς.

Εἶναι τοῖς πᾶσιν ὁμολογούμενον ὅτι τὸ διανοεῖσθαι
 καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι εἶναι ἐνέργειαι οὐθενὸς ἄλλου, ἢ τῆς
 ψυχῆς. Εἶναι δὲ πρὸς τούτοις πασιδῆλον ὅτι ἡμεῖς ἔχο-
 μεν γινώσκιν μόνων ἐκείνων τῶν ἐν ἡμῖν ἐνεργειῶν, ὧν περ
 ἡμεῖς ἔχομεν συνείδησιν (52 καὶ 200). Ἀλλὰ - τίς ἐξ
 ἡμῶν δύναται νὰ ἀρνηθῆ ὅτι, δὲν ἔχει συνείδησιν ἐξ ὅ-

λοκλήρου διανοίας τινὸς γεγεννημένης ἐν καιρῷ ὕπνου, Οὐδεὶς. Ὡς ἐδυσὶν θάτερον: ἢ διανοούμεθα ἐν καιρῷ ὕπνου, ἢ οὐ. εἰ μὲν διανοούμεθα, πλὴν ἄνευ συνειδήσεως, τοῦτο ἤθελεν εἶναι ὡς πρὸς τὴν γνῶσιν ἡμῶν, ὡσάν να μὴν διανοούμεθα. εἶδὲ καὶ δὲν διανοούμεθα, ὅντος τούτου μὴ ἐνεργείας, ἀπεισι καὶ ἡ συνειδήσις, καὶ ἐπομένως καὶ πᾶσα γνῶσις. Ὡς εἶναι διόλου ἄπορον εἰς ἡμᾶς, ἂν ἡμεῖς διανοούμεθα, ἢ μὴ, ἐν καιρῷ ὕπνου, ἐκτὸς μόνου ἂν θέλητις να ὀμιλῇ ἄνευ συνειδήσεως. Ἄλλ', ὡς φαίνεται, ὅπου ἀπεισιν ἡ συνειδήσις, ἀπισεῖ καὶ αὐτὸς ἐαυτῷ. Καθότι τὸ να λέγητις ὅτι γίνεται ἐν ἐμοὶ ἐνεργεία τις, ἧς τινος ἐγὼ ἔχω οὐδεμίαν συναίσθησιν, τοῦτο ἰσοδυναμεῖ μετὸ, ἂν ἔλεγεν ἐγὼ ἐννοῶ, καὶ δὲν ἐννοῶ. καὶ τὸ να λέγητις ὅτι δὲν γίνεται ἐν ἐμοὶ τις ἐνεργεία, τοῦτο ἦν ὡσάν να ἔλεγεν ἐγὼ ἔχω συνειδήσιν τῆς μὴ ἐνεργείας. Ἐγὼ ὅμως λέγω ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ ὄνειρατα, ὧν περ τῆς ὑπάρξεως ἡμεῖς ἔχομεν συνειδήσιν, εἶναι ἔργον ἔχει τοῦ λογικοῦ.

345. Καὶ ὄνειρον ἢ ἐνύπνιον ἡμεῖς ὀνομάζομεν ἐνεργειάν τινα ἐν ἡμῖν τῆς ψυχῆς, ἐν καιρῷ ὕπνου, ἔνθα ὑπνώττοντες νομίζομεν ὅτι ἐκτελοῦμεν τσαῦτα, ὅσα καὶ ἐγρηγοροῦντες, χωρὶς αἰ αἰσθήσεις ἡμῶν καὶ αἰ ἐκοίσιαι κινήσεις να ἔχωσιν ὑπαρξίν τινα. Εἰς τὰ ὄνειρα λοιπὸν νομίζετε ὅτι αἰσθάνεται καὶ ὅτι κινεῖται, εἴτε διὰ ξηρᾶς, εἴτε διὰ θαλάσσης, ἐν ᾧ πραγματικῶς διαμένει ἀκίνητος, ὅπερ βέβαια ἐπακολουθεῖ ὡς ἐκ τῆς μεταβολῆς τοῦ μεγέθους καὶ τῆς δοκομένης θέσεως τῶν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ ἡμῶν ἰδεῶν ἢ φαντασμάτων, καὶ ὅπερ διαφέρει

ὀλοτελῶς, ἂν αὕτη ἢ μεταβολὴ ἐγένετο εἰς αὐτὰς τὰς πραγματικὰς κινήσεις, ἐξαιρουμένου μόνου ὅτι τότε ἡμεῖς δὲν ἔχομεν ἰδέαν τῆς ἀδρανείας τοῦ σώματος ἡμῶν, ὡς μὴ ὀδοιποροῦντες. διότι ἐν καιρῷ ὕπνου τὰ νεῦρα τῶν μυῶνων δὲν ἐνεργοῦσιν, ὥστε νὰ πέμπωσιν εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ ἡ ψυχὴ πρὸς αὐτὰ, ἐξ οὗ ἔπεται τὰ ὄνειρα ταχέως νὰ ἀληθμονοῦνται καὶ νὰ μὴν διαμένωσι χρόνον πολὺν εἰς τὴν μνήμην. Καθότι πρῶτον μὲν ἡ κατάσασις τοῦ ἐγκεφάλου, ἐνθα δηλ. εἶναι ἡ ἔδρα τῆς μνήμης, λαμβάνει μείζονα μεταβολὴν ἐν καιρῷ ὕπνου, ἢ ἐν καιρῷ ἐγρηγόρευσης, ἔπειτα δὲ καὶ ἡ ἀταξία καὶ τὸ ἀσύνδετον τῶν ὀνείρων συντρέχει ὅχι ὀλίγον πρὸς λήθην αὐτῶν. Παρατηρεῖται ὅμως ὅτι ὅσα τῶν ὀνείρων ὀρῶνται τὸ ἑσπέρας ταῦτα ἀληθμονοῦνται εὐκολωτέρως, ἢ τὰ τῆς αὐγῆς. διότι βέβαια τὴν αὐγὴν ἢ κατάσασις τοῦ ἀνθρώπου ἄρχεται νὰ πλησιάζη μᾶλλον εἰς τὴν κατάσασιν τῆς ἐγρηγορήσεως, ἢ τὸ ἑσπέρας.

346. Ἡ αἰτία ὅμως τῶν ὀνείρων ἴσως δὲν εἶναι τοσοῦτον εὐκολοθήρατος, εἰ καὶ τινες τῶν μεταφυσικῶν θελοῦσι τὴν μνήμην καὶ φαντασίαν, καθότι - τίνος ἕνεκεν, ἤθελεν εἰπαῖτις, ἡμῶν ἐγρηγορούντων, οὔτε ἡ φαντασία οὔτε ἡ μνήμη νὰ ἔχη τὴν ὁμοίαν ἰσχύν, ὥστε νὰ παριστᾷ τὰ φαντάσματα ἐπίσης ζωηρὰ, ὅσον καὶ ἐν καιρῷ ὕπνου; Ὡς, νομίζω ἐγὼ, ἂν τις δοξάζη τὰ ὄνειρα, εἴτε τὰ ἐν ὕπνῳ φαντάσματα, οὔτε τῆς μνήμης, οὔτε τῆς φαντασίας ἔργον, ἀλλ' αἰσθήματα τινα διεγειρόμενα ἐκ τῶν ἐσωτερικῶν μελῶν: τουτέστιν ἐκ τῶν τριῶν μικρῶν ἐσιῶν τῆς αἰσθητικότητος (16), οὗτος ἤθελεν ἐπιτύχοι μᾶλλον ὀρ-

θῶς τῆς ἀληθείας. Καθότι ἐπειδὴ καὶ ἐν καιρῷ ὕπνου ὁ ἐγκέφαλος ἡμῶν εἶναι ἰσχυρότερος ἑαυτοῦ (333) . . καὶ ἐπειδὴ αὐτὸς ἔχει ἄκραν συμπάθειαν μετὰ τὰς μικρὰς ἐξίαις (312) , ἀκόλουθον εἶναι ἐν καιρῷ ὕπνου οὗτος τὰ ἐνεργῆ ἰσχυροτέρως πρὸς αὐτάς, ἢ ἐν καιρῷ ἐγρηγόρσεως. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ δίδεται οὐδέποτε ἐνέργεια ἄνευ ἀντενεργείας, ἀναγκαίως καὶ αἱ μικραὶ ἐξίαι τῆς αἰσθητικότητος πρέπει νὰ ἀντενεργῶσι πρὸς τὸν ἐγκέφαλον ἐν καιρῷ ὕπνου μᾶλλον, ἢ ἐν καιρῷ ἐγρηγόρσεως. Τούτου λοιπὸν δοθέντος, ἂν διὰ τινὰ περίσασιν τὶς τῶν τριῶν τούτων μικρῶν ἐξιῶν ἐνεργήσῃ ποτὲ πρὸς τὸν ἐγκέφαλον ἰσχυροτέρως, καὶ ὡς ἐν τῶν ἐξώθεν σώματων, ὥστε νὰ διεγερθῇ ἐκεῖ φάντασμα: ἢ ἂν θέλῃς διάθεσις τῆς ψυχῆς ὁμοία μὲ ἐκείνην, ἣτις γίνεται παρόντος τοῦ αἰσθητοῦ, ταῦτα ἠθέλον εἶναι, ἅπερ ἡμεῖς λέγομεν ὄνειρα. Ὡς τὰ ὄνειρα δὲν εἶναι ἔργον τῆς μνήμης ἢ φαντασίας. Ἐπειτα— τὸ νὰ ἀποκρίνονται οἱ ὄνειρώτικότες ἐρωτώμενοι, τοῦτο τὶ ἄλλο ἐμφανίζει, εἰμὴ ὅτι τὰ ὄνειρα εἶναι αἰσθηματά τινα, καὶ τούτου ἕνεκεν αὐτὲ διατέμνονται ὑπὸ τοῦ αἰσθηματος τῆς ἀκοῆς; Ἐπεὶ ἂν ψάλλουσι περὶ ὕπνωττοντα, ἢ παίζουσιν ὄργανα, ἢ πρὸσκῆνται εὐώδη πλησίον ὕπνωττουτος . . καὶ ἂν οὗτος ἐνυπνιασθῇ, τὸ ὄνειρον αὐτοῦ θέλει εἶναι ὅμοιον μὲ τὸ αἰσθημα.

Τὴν μεγάλην ὁμοίαν ἰσχὺν τοῦ σωμαχοῦ πρὸς τὸν ἐγκέφαλον περὶ τῶν ὄνειρων τὴν βλέπει τις, ἂν περιεργασθῇ α'. ὅτι τὰ ὄνειρα γεννῶνται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἔταν ὁ σωμαχος ἦναι ἢ διάκενος ἢ πλήρης φαγήτων, ἐξ οὗ δηλ. ἐπακολουθεῖ κατάθλιψις τῆς εἰς τὸ διάζωμα . . καὶ

β'. ὅτι ὁ μὲν πεινασμένος ὄνειρώττει πάντοτε φαίγητά, ὁ δὲ διψῶν, ποταμούς καὶ πηγὰς ὑδάτων. Σημειωτέου ὅμως ὅτι ἐν γένει τὰ ὄνειρα τοῦ διψῶντος εἶναι ἀπευκταῖα. Φαίνεται δ' ὅμως ὅτι συνεισφέρει ὄχι ὀλίγον καὶ αὐτὸς ὁ ἐγκέφαλος εἰς τὴν γέννησιν τῶν ὄνείρων. Καθότι ἡμεῖς βλέπομεν ὅτι ὄνειρώττει τις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὅπερ ἐκτελεῖ ἢ μελετᾷ ἐκ καρδίας τὴν ἡμέραν ἐγρηγορώς. . . καὶ ἐγὼ νομίζω ὅτι οὐδεὶς ποτε τῶν μὲν ἀνδρῶν ἐνυπνιασθῆ ἑαυτὸν ἔγγυον, ἢ ὅτι τίκτει, ἢ ὅτι νήθει, τῶν δὲ γυναικῶν ὅτι ξυζᾶται, ἢ ὅτι κτενίζει τὸ γένειον αὐτῆς. Συνάγεται λοιπὸν ἐντεῦθεν ὅτι τὰ ὄνειρα εἶναι ἀκούσια.

347. Πλὴν οὐδαμῶς ὀλιγώτερον αὐτὰ εἶναι καὶ ἄλογα. Καθότι ἡμεῖς βλέπομεν τὴν μεγίστην τοῦ κόσμου ἀλογίαν εἰς τὴν ὑφὴν τῶν ὄνείρων, ὡς ἕκαστος γινώσκει τὸ πρᾶγμα ἐξ ἑαυτοῦ. "Αυ-λοιπὸν ἦν ἓν καὶ τὸ αὐτὸ, ὅπερ ἐν ἡμῖν διανοεῖται, ἡμῶν γρηγορούντων, μὲ ἐκεῖνό ὅπερ ἐν ἡμῖν ὄνειρώττει, ἡμῶν κοιμημένων, τίνος ἕνεκεν νὰ θεωρῆται τοσαύτη διαφορὰ μεταξὺ διανοίας καὶ ὄνείρων; Ὡς ἐπέεται ἀναγκαίως τὰ ὄνειρα νὰ ἦναι κινήσεις τῆς ἀλόγου ψυχῆς, καὶ ὄχι τοῦ λογιστικοῦ.

Ἄλλ' ἡ ψυχὴ, ἐνιστάμενοί τινες λέγουσιν, ἐν ᾧ μὲν διανοῆται ἢ αἰσθάνεται, βοηθεῖται ὑπὸ τῶν προσβολῶν τῶν ἔξωθεν σωμάτων, ὡς νὰ ἐπιδιορθοῖ τὰ ἑαυτῆς ἐλαττώματα, ἐν ᾧ δ' ὄνειρώττει, ἐλλείπει ἐξ αὐτῆς ἢ τοιαύτη βοήθεια, ὡς κοιμημένων τῶν αἰτθητηρίων. "Εξω. Ἄλλ' ἔπρεπε, καὶ ἐν ᾧ τις διανοεῖται ἐν τόπῳ σκοτεινῷ καὶ ἢ σύχῳ: ὅθεν ἐνθα ἐλλείπει πᾶσα προσβολὴ τῶν ἔξωθεν σωμάτων, νὰ διανοῆται ἀτάκτως: τουτέστι νὰ συμ-